

# Problems of modern science

Collection of scientific articles

RSCI / РИНЦ  
Science Index 

Submitted for review in

Conference Proceedings Citation Index -  
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)

 THOMSON REUTERS

Fadette editions  
Namur, Belgium  
2018

**Fadette editions, Namur, Belgium****Problems of modern science****Reviewers:*****Andrej Udovč,***

*Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics, Head of the chair for agrometeorology, agricultural land management, economics and rural development  
Biotechnical faculty, Univerza v Ljubljani (Slovenia)*

***Nedelea Alexandru-Mircea,***

*Associate Professor Ph.D at Stefan cel Mare University of Suceava (Romania)*

**Science editor:*****Drobyazko S.I.***

*Ph.D. in Economics, Associate Professor,  
Doctor of Science, honoris causa, Professor of RANH*

**Problems** of modern science: Collection of scientific articles. - Fadette editions, Namur, Belgium, 2018. - 200 p.

**ISBN 978-2-5494-0322-5**

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, candidates and doctors of sciences, research workers and practitioners from Europe, Russia, Ukraine and other countries. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern economy and state structure. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern economic science development.

**ISBN 978-2-5494-0322-5**

© 2018 Copyright by Fadette editions

© 2018 Authors of the articles

<b>8. ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS ENTITIES .....</b>	<b>87</b>
<b>Gorban I., Mykhalitska N., Vereskliia M. INSTRUMENTATION OF DIAGNOSTICS FLEXIBILITY OF THE ENTERPRISE DEVELOPMENT STRATEGY IN THE CONTEXT OF ENSURING ECONOMIC SECURITY .....</b>	<b>87</b>
<b>9. MATHEMATICAL METHODS IN ECONOMY .....</b>	<b>92</b>
<b>Grygorova Zoia. MODERN MODEL OF MEDIA INDUSTRY OF UKRAINE .....</b>	<b>92</b>
<b>10. STATE ADMINISTRATION, SELF-GOVERNMENT AND GOVERNMENT SERVICE .....</b>	<b>97</b>
<b>Juraev Zafar, Nishonov Vohobjon, Abdurahimov Jamshid. METROLOGY SERVICE IN THE FIELD OF MEDICINE.....</b>	<b>97</b>
<b>Pasichnyk D.S. THE ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF NATIONAL IDENTITY CONCEPT</b>	<b>100</b>
<b>11. LAW .....</b>	<b>107</b>
<b>Vernydubov I.V., Belikova S.A. IMPLEMENTATION PROCEDURAL GUARANTEES FOR THE PROTECTION OF PROPERTY RIGHTS .....</b>	<b>107</b>
<b>Prudnikov A. S., Mayurov N. P. TOPICAL ISSUES OF IMPROVING LEGISLATION IN THE FIELD OF MIGRATION .....</b>	<b>110</b>
<b>12. TOURISM ECONOMY .....</b>	<b>118</b>
<b>Parusheva T. P. INFLUENCE OF CULTURE AND IDENTITY ON TOURISM IN DESTINATION.....</b>	<b>118</b>
<b>13. MANAGEMENT .....</b>	<b>124</b>
<b>Kairbekuly Aidyn. USE OF THE INTERNATIONAL EXPERIENCE OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....</b>	<b>124</b>
<b>Denysiuk Serhii, Vasylenko Vira. EVALUATION OF ENERGY SAVING ENVIRONMENTS FOR BUDGETARY ORGANIZATIONS AND INSTITUTIONS OF THE CITY DISTRICT IN ENERGY MANAGEMENT SYSTEMS .....</b>	<b>131</b>
<b>14. MARKETING .....</b>	<b>136</b>
<b>Oksana Pukalo. SMALL BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE: THEORETICAL PROBLEMS, DYNAMICS AND PERSPECTIVES THROUGH WORLD EXPERIENCE .....</b>	<b>136</b>
<b>Shishkina A.V., Solomashko K.A. THE EMERGENCE AND HISTORICAL DEVELOPMENT OF COMMERCIAL DISCOUNTS .....</b>	<b>143</b>
<b>15. PSYCHOLOGY, PEDAGOGY AND EDUCATION .....</b>	<b>147</b>
<b>Ivayla Stoeva. GOVERNMENT IN TIMES OF POPULISM.....</b>	<b>147</b>
<b>Knysh I. V. EXPLORATION MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF COMPLEXITY .....</b>	<b>151</b>
<b>Markov S.M., Astakhova V.V., Sergeeva I.E. CHRISTIAN SYMBOLS IN CHILDREN'S LITERATURE J. ROWLING: IS IT REALITY OR ILLUSION? .....</b>	<b>157</b>
<b>Marphina Zh. V. MYTH AS PART OF INFORMATION STRUCTURE OF THE CONCEPT..</b>	<b>160</b>
<b>Galina Stoikovich, Lilia Stoikovich, Olga Sapova. LINGUA-DIDACTIC ASPECT OF ACADEMIC WRITING IN ENGLISH IN TERMS OF TRAINING CROSS-SECTORAL SPECIALISTS.....</b>	<b>164</b>
<b>Ryzhikov V.S. ELABORATION OF TECHNOLOGY AND CONTENT-PRACTICAL COMPONENT OF THE OFFICER'S PSYCHOGRAM.....</b>	<b>169</b>
<b>Sembrat Alla, Samoilenko Nelia. COMPETENCY APPROACH IN THE CONCEPTUAL FIELD OF FOREIGN AND DOMESTIC HIGHER EDUCATION .....</b>	<b>179</b>
<b>Tohochynskyi O.M. THE ESSENCE AND COMPONENTS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE PERSONNEL OF AUTHORIZED BODIES ON PROBATION ISSUES .....</b>	<b>182</b>
<b>Pet'ko Lyudmila. ENVIRONMENTAL APPROACH IN THE FORMATION OF SOCIAL ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL CHILDREN.....</b>	<b>190</b>

18. Yahunov D. Models of Public Administration of Penitentiary Systems: International Experience and European Standards / D. Yahunov // Source. URL: <http://dmytro-yagunov.at.ua/news/models/2010-02-23-122>.
19. Yakovets I. S., Avtukhov K.A. Regulation of ethical behavior of the personnel of the State Criminal and Executive Service of Ukraine: separate issues / I.S. Yakovets, K.A. Avtukhov // Bulletin of the Criminological Association of Ukraine, 2016. - No. 1 (12). - P. 216-226.
20. Yanchuk O.B. Ukrainian Probation: opportunities for changes / O. B. Yanchuk // Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine, 2017. - No. 4. - P. 6 - 8.
21. Yatchuk M. Current state of development of the problem of psychological competence of employees of the State Criminal and Executive Service of Ukraine forming / M. Yatchuk // Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, 2017. - Issue 1. - Access mode: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn\\_2017\\_1\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpn_2017_1_14).
22. On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 № 1556-VII [Electronic resource] // Voice of Ukraine from 08.06.2014 - № 148. - Mode of access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1486132334579388>.
23. Bolotnikova I.V. Professionalism and professional competence as components of individual's psychological maturity [Electronic resource] / I.V. Bolotnikova. - Source of access: [http://www.rusnauka.com/7\\_NND\\_2009/Psihologia/42691.doc.htm](http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Psihologia/42691.doc.htm).
24. Hrishnova O.A. Economics of Labor and social and labor relations: Textbook. - K. : Knowledge, 2006. - 559 p.
25. Medvediev V.S. Personnel's psychological training in the conditions of the Penitentiary System of Ukraine reforming / V.S. Medvediev // Problems of Penitentiary Theory and Practice: Bulletin of Kyiv Institute of Internal Affairs. - K.: RVV of Kyiv Institute of Internal Affairs, 1997. - № 1 (2). - S. 92-95.
26. Kushnarov S. V. Professional Culture of Future Law Enforcement Officers Forming / S. V. Kushnarov // Problems of Penitentiary Theory and Practice: Bulletin of the Kyiv Institute of Internal Affairs. - K.: KIVS, 2002. -(special issue). - P. 101-106.
27. Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) [Electronic resource]. - Mode of access.
28. Yahunov D.V. Principles of Probation: European standards and problems of their realization in Ukraine / D.V. Yahunov // Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law". Issue 9. Volume 4. - Uzhhorod, 2012. - P. 172-176.
29. Probationer's professional competence profile: project [Electronic resource] / League Law // The main legal portal of Ukraine. - Access mode: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/NT1421.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1421.html).

**Pet'ko Lyudmila**

Ph.D., Associate Professor  
(Ukraine, Kyiv)

## ENVIRONMENTAL APPROACH IN THE FORMATION OF SOCIAL ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL CHILDREN

**Петько Л.В.**

к.пед.н., доцент кафедри іноземних мов

## СЕРЕДОВИЩНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

*The article offers the theoretical bases for problem of primary school pupils' social development: the meaning of term "social activity", aspects of forming personalities.*

**Key words:** *environmental approach, social activity, primary school children.*

*Стаття пропонує теоретичні основи проблеми соціального розвитку учнів початкової школи: сенс терміну "соціальна активність", аспекти формування особистості.*

**Ключові слова:** *середовищний підхід, соціальна активність, учні початкової школи.*

Вивчення психолого-педагогічних досліджень, присвячених дитячій педагогіці та психології (А. Баль, І. Бех, О. Бодальов, Л.Божович, А. Валлон, О. Васильєва, Л. Виготський, А. Валлон, Т. Гаврилова, М. Докторович, І. Зарубінська, А. Капська, О. Ковальов, Г. Костюк, В. Котирло, Г. Кошелева, В. Лебединський, О. Матвієнко, М. Матішак, Ф. Мальріє, Ю. Менджеричка, Я. Неверович, Л. Петько [9], О. Сорокоумова, І. Червінська) дозволяє говорити про значущість і актуальність середовищного підходу у розвитку та вихованні молодшого школяра.

На думку І. Червінської, доцільність створення виховної системи в загальноосвітньому навчальному закладі І ступеня обумовлена такими чинниками: інтеграцією зусиль суб'єктів виховної діяльності учнів 1-4 класів, учителів, батьків, громадських організацій; зміцненням взаємозв'язку всіх компонентів педагогічного процесу (цільового, змістового, організаційно-діяльнісного, оціночно-результативного); розширенням діапазону можливостей за рахунок освоєння й залучення у виховне середовище навколишнього природного та соціального середовища; створенням умов для самореалізації та самоствердження особистості учня, що сприяє їх творчому самовираженню й росту, прояву неповторної індивідуальності, гуманізації відносин у колективі [15, с. 13], тобто вихованці інтегрують в соціум, в якому вони перебувають.

Визначаючи середовищний підхід у психічному розвитку особистості, Л.С.Виготський [4] акцентував увагу на вплив середовища на дитину, залежності формування її психіки від взаємовідносин із середовищем, в якому перебуває вихованець, причому середовище, на думку вченого по-різному впливає на учня, тому для розуміння її впливу треба враховувати не тільки зміни, що відбуваються в середовищі, а і в дитині. Таке розуміння ролі середовища в психічному розвитку дитини дозволило психологу ввести термін «соціальної ситуації розвитку», що виявляється як «афективне ставлення» дитини до середовища (за Л.С.Виготським).

Через що, Л.Божович, підкреслюючи важливість розуміння афективного ставлення дитини до середовища, надавала велике значення проблемі емоційних переживань в психічному розвитку дитини: «Ми розглядаємо афективні стани як тривалі, глибокі емоційні переживання, безпосередньо пов'язані з активно діючими потребами і прагненнями, що мають для суб'єкта життєво важливе значення» [1, с. 153].

Причому, для учнів початкової школи (а в цей період відбувається активне емоційне становлення особистості), характерним є життєрадісний, бадьорий настрій, тоді як «причиною афективних станів визначають розходження між їх домаганнями і можливостями їх задовольнити, прагненням школяра домогтися високих оцінок свої особистих якостей і дійсним

ставленням товаришів до нього. Через що «основним джерелом емоцій у молодших школярів є учбова та ігрова діяльність [3, с.167]».

Французький психолог і педагог А.Валлон (Henri Wallon) стверджував, що природа людини від самого початку – соціальна, а емоції, що виникають у дитини, він розглядав як перші ланцюжки, що пов'язують з її соціальним середовищем [2].

Тому, групова діяльність та ігри [8; 11; 12; 13] сприяють розвитку у вихованців рефлексії, комунікативності, уміння співпрацювати, товариськості, відповідальності, особистісного самовизначення, самосвідомості, чуйності, толерантності, творчості, відбувається соціальна адаптація і процес соціалізації дитини.

Нашу увагу привернула думка американського фізика і філософа Дж. Ходжа (J.C Hodge), висловлена в одній із останніх його публікацій: «Вживання людини вимагає від неї творчості для її інтеграції та адаптації до сучасного мінливого середовища». Вчений розглядає сутність творчості як синтез значної кількості різноманітних спостережень, що продукують виникненню моделей, і стверджує, що «старовинний китайський «Доказ за аналогією» є більш придатним, ніж «Доказ за логікою», наголошуючи на тому, що кількість неочікуваних результатів від спостереження величезна [17, с. 51].

На актуальність методу аналогії, як в навчальній, так і позаурочній діяльності ми звертали увагу в наших попередніх публікаціях [10; 12].

Тож, у формуванні особистості молодшого школяра, психологи виокремлюють у структурі розумових особливостей дитини такі компоненти: сприймання, пам'ять, мовлення, мислення, фантазія [3, с. 164].

Наголосимо, що саме учням початкової школи характерно переважання процесів адаптації над процесами індивідуалізації. Цілі взаємодії виголошуються учителем, яка будуються за чітко окресленими правилами. Співробітництво учнів-початківців відбувається в рамках соціальної групи (класу), а їхня діяльність розглядається як умова формування нормативної поведінки кожного учня, тобто дитина включається у систему групових відносин. Причому, як наголошують науковці, адаптація молодших школярів відбувається на двох рівнях: на рівні адаптації до змісту ролі учня і норм, що регулюють його рольову поведінку, та на рівні вироблення норм, що діють у позарольових міжособистісних взаєминах дітей [14, с. 124].

Тому, актуальною потребою учня молодшого шкільного віку є потреба особистісного контакту з учителем як на уроці, так і в позаурочній діяльності, прагнення дістати схвалення, підтримку власних починань і дій [16, с. 317–318].

Не можна забувати і про те, що у молодших учнів приклад засвоюється як наслідування, що є найбільш характерним засобом пізнання ним дійсності. Дитина такого віку ще нездатна опосередковано глибоко і диференційовано відображати дійсність внаслідок недостатнього рівня розвитку другої сигнальної системи і життєвого досвіду, тому пізнає її безпосередньо шляхом наслідування, яке є складним динамічним явищем, якістю особистості, що

виражає потребу дитини в активному ставленні до людей, а також проходить низку стадій: від сліпого копіювання до свідомого, мотивовано-вибіркового наслідування. Причому, у дитини воно є провідним у відображенні дійсності, коли мається на увазі соціальна людська дійсність [6, с. 62–63].

У контексті сказаного, процитуємо М. Матішак стосовно прояву соціальної активності учнями-початківцями, з яким можна погодитися або не погодитися, поважаючи думку автора: «Соціальна активність молодшого школяра в школі виявляється в поведінці, спрямованій на підтримку і виконання правил, обов'язкових для школяра, у прагненні допомогти виконувати ці правила своїм одноліткам. Соціальна активність дитини розвивається разом з її психічною активністю, коли під керівництвом дорослого розкривається самосвідомість дитини» [7, с. 169].

На нашу думку, у наведеному прикладі увага віддається розвитку вольових якостей дитини (поведінковий компонент), тоді як соціальна активність дитини виявляється у її діяльності і ставлення до неї, вчинках (Оля взяла мамині квіти з вазы і пішла до самотньої сусідки-бабусі привітати із Днем 8-го Березня), намірах (Назар попросив у батьків дозволу принести до школи банку з жовтою фарбою, яка залишилася від фарбування газової труби на вулиці, щоб пофарбувати шкільний паркан); у прояві вихованцем особистісних детермінант: чуйності (Катя завжди з дому приносить бутерброди і пригощає Оленку, яка часто приходиться до школи голодна), ініціативності, відповідальності, товариськості. Стимулювання виховання соціальної активності шляхом залучення молодших школярів до соціально значущої діяльності (наприклад, волонтерська діяльність – в'яжемо теплі рукавички і носки) сприяє засвоєнню малечі соціального досвіду, адаптації до культурних, психологічних і соціальних факторів, які і створюють соціальне середовище, в якому перебуває, виховується і розвивається дитина.

#### Література:

1. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. (Психологическое исследование). – М. : «Просвещение», 1968. – 464 с.
2. Валлон А. Психическое развитие ребенка/ пер. с фр. Л. И. Анциферовой. – СПб: Питер, 2001. – 208 с.
3. Вікова психологія / за ред. Г.С.Костюка. – К. : Рад. Школа, 1976. – 273 с.
4. Выготский Л.С. Собрание сочинений. – М., 1982. – Т. 1. –С. 176–196.
5. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] / Постанова КМУ № 87 від 21.02.2018 року. – Режим доступу : [https://ru.osvita.ua/legislation/Ser\\_osv/59891/](https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/)
6. Ковалев А.Г. Психология личности. – Изд. 3-е, перераб. и доп. М. : «Просвещение», 1969. – 391 с.
7. Матішак Маріанна. Соціальна компетентність молодшого школяра: теоретичні аспекти // Освітній простір України. – 2014. – №3. – С. 165–170.
8. Петько Л.В. Гурток «Мандрівники» та формування соціальної активності молодших школярів // Педагогічний альманах: зб. наук. пр. ; редкол. В.В.Кузьменко та ін. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. – Вип. 37. – С. 173–179.
9. Петько Л.В. Особистість. Соціум. Навчальне середовище. // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія

- Сковороди»: збірник наукових праць. – Вип. 35. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – С. 102–110.
10. Петько Л.В. Метод аналогії як засіб підвищення якості процесу навчання в умовах університету // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Вип. 2. – Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2016. – С. 158-163.
  11. Петько Л.В. Підготовка майбутніх педагогів-вихователів до навчання іноземної мови дітей в дошкільних освітніх закладах // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 23. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – С. 111–115.
  12. Петько Л.В. Професійна підготовка вчителів початкової освіти та формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету // Інноваційні технології в організації виховної роботи у початковій школі: Тр. Всеукр. наук.-практ. семінару (10 лютого 2016 р.), Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань : ФОП Жовтий, 2016. – С.72–76.
  13. Петько Л.В. Філософсько-лінгвістичні ідеї розуміння міжлюдської комунікації у соціальному середовищі // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. праць / укл. І.В.Ковальчук, Л.М.Коцюк, С.М.Новоселецька. – Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2015. – Вип. 53. – С. 309–312.
  14. Социальная психология: уч. пос. для студентов пед. ин-тов / А.В.Петровский и др. ; под ред. А.В.Петровского. – М. : Просвещение, 1987. – 224 с.
  15. Червінська І.Б. Суб'єктно-середовищний підхід до організації виховної системи загальноосвітньої школи // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – С. 12–15.
  16. Matviienko, O. Pedagogical communication in conditions of forming new Ukrainian school // Science and education : trends and prospects : Collection of scientific articles. – United States of America: Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, 2018. – P. 316–321.
  17. Hodge J.C. Criteria for Fundamental physics principles // Intellectual Archive. – Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (March/April). Vol. 7. No. 2. PP. 42–51.